

UTFLYKTSGUIDE: **Vuordnátj**

Önskas en tur med vy över fjällskärgården vid Sveriges djupaste sjö? Som tar mindre än en timme? Vi rekommenderar det lilla fjället Vuordnátj som också brukar kallas för *Lill-Galtis*.

Hur man tar sig dit: 8 km från Arjeplog i riktning mot Norra Bergnäs. Sväng höger mot Galtispuoda (skylt). Sedan vänster. Ge akt på en skogsbilväg strax innan nästa korsning. Det går självklart bra att gå upp från flera håll, dock saknas där stigar.

Höjd: 652 m ö.h.

Avstånd till toppen: 2,2 km om man följer stigen.

Vandring: Lätt. Rekommenderas för barn. De sista 300 m är det en mindre stigning, dock ej mer än 20 m.

Utrustning: Vid torrt väder tar man sig fram i gymnastikskor utan att bli blöt. Ta gärna med vatten. Det finns ingen bäck i intill toppen. Myggmedel kan komma till användning.

Stig: Ej utmärkt i terrängen, kan på några få ställen vara svår att se, men anges på karta.

Skydd: Finns inget på toppen.

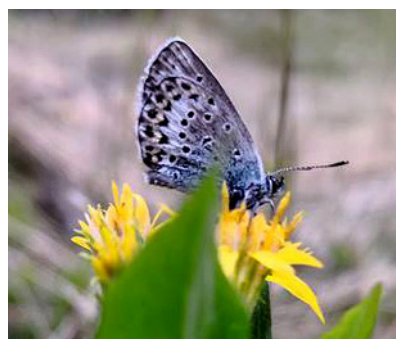

Tälta med fin utsikt, men inte bära så långt? Prova Vuordnátj.

Höjd 652 m ö.h. WGS84 66°6'14.8"N 17°55'26.9"E RT90 (nord, öst) 7335441, 1595818

Arjeplogs kommun har nära på niotusen sjöar och tre stora älvar. Skellefteälven är en del av Hornavans vattensystem.

Hedblävinge (Plebejus idas)

Utsikt norrut kväll.

Lavsrikra (Perisoreus infaustus)

Utsikt: Från den rundade toppen breder den fjällnära skärgården ut sig. I första hand kan man se den södra delen av Hornavan med sina angränsade sjöar. Bortom Arjeplogs samhälle finns Uddjaure med fler än trehundra holmar. Från toppen av Vuordnátj ser man Åsarna, en lång sträcka av skogstryggar som bildats av inlandsisen. Området har många förhistoriska lämningar, upp till 7 000 år gamla. Stenålderns jägarfolk fann bo- och jaktplatser här med riklig åtkomst av fisk och vilt. I norr tronar Arjeplogs främsta utflyktsberg, Galtispuoda 800 m ö.h. En del av berget utgör naturreservat. Med ny samisk namnortografi skrivs namnet *Gáldesbuovdda*.

Djur och natur: Större hackspett, tjäder, räv, hare älg och ren uppehåller sig vid Vuordnátj. Fiskljusen brukar sväva i närheten av Åsarna på jakt efter fisk. Att få se någon av dessa kräver oftast litet tålamod.

Utsikten från Vuornátj – en del av biltesthistorien

Sommartid kan man bara ana den stora verksamheten med speciella grindar och industribyggnader längs vägarna. Från toppen av Vuornátj ser man en 2,5 km lång bana vid Pipudden. Allt detta är tecken på en omfattande vinterverksamhet med internationell biltestning. Inom ditt synfält från Vuornátj har en av norra Sveriges största investeringar ägt rum. Allt startade i början av 1970-talet. Det var representanter för det tyska företaget Bosch som fick syn på hur en isbana gjordes iordning av arjeplogarna David Sundström och Per-Axel Andersson. Isbanan var till för deras flygplan som lyfte och landade på Hornavan. Snart fick det tyska företaget hjälp med att ställa i ordning biltestbanor, verkstäder med kontor och boende.

Arjeplogs kommun har med tiden blivit ett av världens främsta center för biltester i kyla. Vinter-tid finns mer än 100 mil testbanor och tusentals utländska ingenjörer och andra yrkesgrupper kommer till anläggningarna. I mer än fyrtio år har biltestverksamheten skapat tusentals arbetstillfällen för inlandskommunen.

Se mer: *Isens Giganter*, film om biltestverksamhetens start i början av 70-talet. (30 min, lånas ut av Arjeplogs kommun).

Vintervy: Biltestbana på Hornavan, en av många varianter.

Serien med utflyktsguider 2020 utges av Arjeplogs kommun i samarbete med Top of Arjeplog. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansierat. Arjeplogs kommun © Lantmäteriet, Geodatasamverkan. Kartunderlag från Lantmäteriets fjällkarta www.kso.etjanster.lantmateriet.se. Använd gärna denna sida för att planera utfärder. Guiderna finns här: www.arjeplog.se, www.arjeploglapland.se och www.topofarjeplog.org.

En vandring till toppen av Vuornátj går genom moss- och risbevuxen tallskog och på stenhällar. Högst upp väntar en magnifik utsikt. Det går självklart att ta sig upp på Vuornátj från flera håll.

Marknadsplats för ren 1800-tal

I närheten av Vuornátj, vid Hornavans sydöstra stränder, var det förr brukligt att samerna sålde renar till nybyggare. Petrus Laestadius beskriver i sin *Journal* (1831) hur renarna drevs ned till sjön Kakel i början av oktober från Piteälvsområdet. Köpet bekräftades ofta med en sup. Handeln skedde som regel i anslutning till Mikaelihelgen som sammanföll med kyrkobesök och samernas flytt med renar mot kusten.

Mickelsmäss var ett begrepp i hela Europa och förknippad med skördefest.

I Arjeplog var denna tidiga period av oktober förenad med "brunnetiden", det vill säga den tid när handeln ägde rum med hanrenar som inte kommit brunst (annars smakar köttet mindre gott). Prästen Petrus Laestadius kallar till och med Mikaelihelgen för "Brunnrenstämningen" i sin bok *Journal*, som är ett av få vittnesmål från 1800-talets folkliv i Arjeplog.

Välkommen till Turistinformationen i Arjeplog!
Silvermuseet, Guld Klasa torg
938 31 Arjeplog
Tel. 0961-145 20 turist@arjeplog.se
www.arjeplog.se

Vad innebär allemansrätten?

Den unika allemansrättens grundregel är **inte störa – inte förstöra**. Här något att tänka på:

- Du får vandra nästan överallt förutom på tomter, planteringar och vid bostadshus.
- Du får ta nedfallna kottar och löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden. Men det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd eller buskar, eller att ta ris, grenar eller näver från levande träd. Det är heller inte tillåtet att använda vindfällan som ved.
- Du får inte jaga, störa, fånga eller skada djur, ungar, bon eller ägg. Hundar får inte vara lösa tiden 1 mars till 20 augusti när djuren har ungar. Även annan tid på året måste hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt och ren.
- I Arjeplogs fjäll och skogar behövs särskild hänsyn tas till renkötseln. Upplev renarna på avstånd. Respektera renkötseln arbetsplatser och privatliv vid visten och renhagar. Om du hamnar i en renflyttning håll dig undan och gör så lite väsen av dig som möjligt tills hjorden passerat.
- Du får fritt plocka vilda blommor, bär och svamp. Kolla först vilka växter som är fridlysta. I reservat eller nationalpark gäller särskilda bestämmelser. Att knacka loss sten ur berg eller hugga in sitt namn i berghällar är inte tillåtet. Enstaka mindre lösa stenar kan man plocka med sig.
- Ser du skräp i naturen – ta gärna med det, om det är möjligt!

Källa: www.naturvardsverket.se. Ladda gärna ned skriften: "Fridlysta växter och djur i Sverige" (2012).

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av Europas allra mest värdefulla naturområden. I Arjeplogs kommun finns 22 områden däribland Akkelis, Björknäs, Daita, Granberget, Hornavan-Sävdajaure, Laisdalen, Laisälven, Längsjön-Gåbrek, Märkberget, Nimtek, Pieljekaise, Piteälven, Rakåive, Ramanj, Ståkke-Bårgå, Sulitelma, Tjeggelvas, Tjålmejaure,